

Utbildningsinspektion i Fliseryds skola och Mölstadskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fliseryds skola och Mölstadskolan den 7–9 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen, Fliseryds skola och Mölstadskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Fliseryds skola och Mölstadskolan intervjuades rektor, lärare och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte förskoleklassen och lektioner i årskurs 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Fliseryds skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	30
Förskoleklass	10
Grundskola	112

Utbildningen i Fliseryds skola omfattar förskoleklass och årskurs 1–6. Skolans elever och lärare arbetar i två arbetslag, ett med förskoleklass och årskurs 1–2 och ett med årskurs 3–6 i åldershomogena klasser.

Förskoleklassen och årskurs 1–2 har undervisning i en äldre byggnad med en skolgård som inbjuder till olika aktiviteter. I ett annat skolhus arbetar årskurs 3–6 där finns också idrottshall, slöjdsalar och matsal. En mindre gata skiljer skolhusen åt.

Skolan ligger i utkanten av Fliseryds samhälle. Flertalet elever åker skolskjuts.

Mölstadskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	60
Förskoleklass	23
Grundskola	161
Särskola	1

Utbildningen i Mölstadskolan omfattar förskoleklass och årskurs 1–6. Skolans elever och lärare arbetar i två arbetslag med vardera förskoleklassen och årskurserna 1–6. För en årskurs 2–3 har lokalerna anpassats för elever med allergier.

Skolan ligger i Mönsterås tätort och består av flera byggnader inom skolans område dock finns textilslödssalen på ett avstånd av ca 1 km från skolan. Eleverna kommer från både villa och flerfamiljshus.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Fliseryds skola och Mölstadskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i skolorna övergripande är av god kvalitet. I Mölstadskolan är arbetet med att få en trygg miljö för eleverna prioriterat och det s.k. trygghetsteamet är mycket aktivt för att det inte skall förekomma någon form av kränkande behandling i skolan. I Fliseryds skola är det hälsofrämjande arbetet av god kvalitet, vilket har lett till att eleverna uppskattar att få ha aktiviteter ute.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Föräldrar och elever bör få kännedom om målen i samtliga ämnen.
- Skolorna bör sammanställa och utvärdera resultaten i fler ämnen än engelska, matematik och svenska.
- Resultaten i matematik och engelska bör förbättras i Fliseryds skola.

- Eleverna bör få större möjlighet att pröva olika arbetsformer och arbetssätt samt ökat inflytande över sin utbildning.
- Skolorna bör ge eleverna möjlighet att använda datorer som ett verktyg för kunskapssökande och lärande.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Särskilt stöd ges inte till elever som har svårigheter i skolarbetet (4 kap. 1 § skollagen).
- Elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål erbjuds inte det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Beslut saknas om undervisning i särskild undervisningsgrupp med överklagandehänvisning (5 kap. 5 § grundskoleförordningen och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Mölstadskolan kontaktar inte föräldrar till elever som kränker (Läroplanen för obligatoriska skolväsendet m.m. avsnitt 2.4 och 2.8).
- Fliseryds skola saknar kvalitetsredovisning (1 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Elevens val erbjuds inte i Fliseryds skola (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen i årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap samt teknik i Mölstadskolan (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och bilaga 3 skollagen).
- Modersmålsundervisning anordnas inte för elever som är berättigade till detta (2 kap. 9 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

I skolorna använder sig lärarna av de lokalt tolkade nationella kursplanemålen som har utarbetats gemensamt i Mönsterås kommun i engelska, matematik och svenska. I Mölstadskolan har elever och lärare materialet ”Jag kan” där är målen att uppnå angivna. När eleverna tillsammans med läraren bedömt att de uppnått målet får de måla det. I Fliseryds skola får eleverna kännedom om vad de skall kunna i årskurs 5 i engelska, matematik och svenska. De är dock osäkra på vad de skall kunna i årskurs 6. Föräldrar och elever i båda skolorna uppger att de inte känner till målen i övriga ämnen. Enligt inspektörerna bör skolorna informera om vilka mål eleverna skall arbeta mot.

Mönsterås kommun har s.k. kontrollstationer för skolorna med diagnoser och prov för förskoleklass och årskurs 1–5. Lärarna uppger att resultaten från dessa företrädesvis används för att identifiera elever i behov av särskilt stöd.

En diagnos genomförs i förskoleklassen av elevernas språkliga medvetenhet. Utifrån sammanställningarna av resultaten bedömer lärarna vilka svårigheter eleverna har.

De nationella ämnesproven i årskurs 5 genomförs i engelska, matematik och svenska. En sammanställning för åren 2003 och 2004 visar att andelen elever som når målen har ökat i båda skolorna och i samtliga ämnen. Resultaten för 2005 visar att i Mölstadskolan har i stort sett alla elever nått målen. I Fliseryds skola har flertalet elever nått målen i svenska. I matematik har 45 procent av pojkarna och 82 procent av flickorna nått målen. Motsvarande värden i engelska är för pojkar 67 procent och för flickor 90 procent. Dessa värden grundas på ett fåtal elever och därför bör slutsatser dras med försiktighet. Lärarna uppger att några diskussioner kring resultat när det gäller jämförelse mellan år eller med hänsyn tagen till flickors och pojkars resultat inte förs vid någon av skolorna. Sammanställningar av resultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska har skolorna inte genomfört. Elever och föräldrar får dock information om enskilda elevers resultat i samtliga ämnen under utvecklingssamtalet. Eleverna är nöjda med sina resultat och uppger att de kommer att klara sig bra när de går vidare till årskurs 7. Enligt inspektörerna bör skolorna sammanställa resultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska. Vidare bör resultaten utvärderas i Fliseryds skola så att åtgärder kan vidtas för att förbättra resultaten i engelska och matematik.

Av intervjuerna framkommer att eleverna har en till största delen trygg och trivsamt miljö. Föräldrarna uppger dock att det förekommer att elever känner sig kränkta. Skolorna känner till detta och arbetar för att alla elever skall känna sig trygga. Varje år genomförs enkätundersökningar om elevernas trivsel och trygghet i Mölstadskolan. Någon sammanställning av resultaten för årets undersökning hade ännu inte slutförts vid besöket. Inspektörerna förutsätter att skolorna fortsätter att arbeta aktivt så att samtliga elever får uppleva att skolmiljön är trygg.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolorna generellt sett har en trygg miljö för eleverna. Eleverna och föräldrarna bör få kännedom om vilka mål eleverna skall arbeta mot i samtliga ämnen. Skolorna bör sammanställa och utvärdera resultaten i fler ämnen än engelska, matematik och svenska. Resultaten i matematik och engelska i Fliseryds skola bör förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

I Fliseryds skola är hälsofrämjande arbete ett prioriterat område. I det arbetet genomför personalen dagliga promenader med eleverna och uppmuntrar dem så att de är aktiva på rasterna. I intervjuer med eleverna framkommer att de uppskattar att de får möjlighet att röra på sig dagligen och att de får vara ute på vandringar som skolan arrangerar. För att stärka sammanhållningen har skolan ”hela skolan samtalar”, vilket innebär att elever från olika klasser blandas i grupper och får samtala om någon väsentlig fråga. Inspektörerna finner att det hälsofrämjande arbetet i Fliseryds skola är av mycket god kvalitet.

I Mölstadskolan är arbetet med att få en trygg skola prioriterat. Vid besöket framkommer att skolans s.k. trygghetsteam arbetar mycket aktivt för att både förebygga och stoppa alla former av kränkande behandling bl.a. genom att anordna en vänskapsvecka för hela skolan. I årskurs 3–6 utses s.k. kamratstödjare. Dessa får utbildning för att kunna uppmärksamma om några kamrater blir kränkta.

Kamratstödjarna skriver under ett kontrakt där de lovar att försöka stoppa mobbning och bråk. Inspektörerna konstaterar att ett kontrakt som skrivs med elever saknar rättsverkan och det är därför mindre lämpligt att rubricera handlingen som kontrakt.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Av Mölstadskolans handlingsprogram mot kränkande behandling framgår att skolan omedelbart kontakter föräldrar till dem som blir kränkta medan föräldrar till dem som kränker inte alltid kontaktas. I intervjuerna framkommer en tveksamhet om kontakt tas eller inte. Inspektörerna förutsätter att skolorna beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete. I Mölstadskolan skall föräldrar till elever som kränker kontaktas utan dröjsmål.

Skolan skall enligt Lpo 94 svara för att eleverna få lära sig att utforska, lära och arbeta både självständigt och tillsammans med andra samt att de får utöva ett allt större inflytande över sin utbildning. I skolorna varierar elevernas möjlighet att få pröva olika sätt att arbeta och ha inflytande på sitt eget lärande. Elever uppger att de oftast arbetar enskilt med uppgifter som läraren har bestämt och de får inte var med och påverka genom diskussion hur eller med vad de skall arbeta inom olika arbetsområden. De känner inte heller till målen för dessa områden (se Bedömning av utbildningsresultaten). Vidare framkommer att de sällan får arbeta tillsammans i par eller grupper. Vid besöket förekom till största delen enskilt arbete. Enligt inspektörerna bör det enskilda arbetet inte dominera i allt för hög grad och eleverna bör med stigande ålder få större möjlighet att påverka sin utbildning.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsytande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. I skolorna följs elevernas kunskapsutveckling upp bland annat genom att elever och lärare bedömer att eleven nått målen i svenska, matematik och engelska (se Bedömning av utbildningsresultaten). Denna dokumentation, vilken kan användas som underlag för den individuella utvecklingsplanen, visar vilka mål eleven uppnått i dessa ämnen dock saknas sådana i andra. Inspektörerna vill framhålla vikten av att

skolorna intensifierar sitt arbete med att upprätta framåtsyftande individuella utvecklingsplaner för varje elev.

Enligt skollagen skall alla elever som har svårigheter i sitt skolarbete ges särskilt stöd. I Mölstadskolans arbetsplan står att elever med störst behov får stöd. I intervjuer med personalen från båda skolorna framkommer att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det i sådan omfattning att de kan nå målen. De uppger vidare att det i vissa fall saknas metoder för hur undervisningen skall ske på bästa sätt. I båda skolorna undervisas elever i behov av särskilt stöd enskilt eller i mindre grupper av specialpedagoger eller speciallärare. Elever med utländsk bakgrund som har behov av studiehandledning på modersmål erbjuds inte det. Föräldrar uppger i intervjuer att de är oroliga för att deras barn inte får det stöd de är i behov av. Rektorn uppger att alla elever i behov av särskilt stöd får det, dock inte i sådan omfattning att de kan nå målen. Inspektörerna bedömer att skolorna brister i att ge alla elever som har svårigheter i skolarbetet särskilt stöd och studiehandledning på modersmålet.

Åtgärdsprogram upprättas i skolorna för elever i behov av särskilt stöd. Rutinerna kring hur åtgärdsprogram följs upp och upprättas sker enligt inspektörerna med god kvalitet. I många program är tydliga mål angivna som eleven skall arbeta mot, åtgärder som skolan skall vidta samt vem i skolan som är ansvarig för arbetet. Åtgärdsprogrammen visar även en tydlig progression när det gäller vilka åtgärder eleverna kan ta ansvar för med stigande ålder. Dock finns det program där t.ex. hemmet skall ta ansvar för att målen uppnås medan skolan inte har en så tydlig roll i arbetet. Inspektörerna påpekar att skolorna bör förvisa sig om att alla program innehåller mål, åtgärder och skolans ansvar för arbetet.

I Mölstadskolan finns elev placerad i särskild undervisningsgrupp. Något beslut om särskild undervisningsgrupp har inte fattats med fullföljdshänvisning. Rektorn skall enligt gällande delegationsordning fatta beslut om särskild undervisningsgrupp.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall skolan årligen upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I skolorna finns rutiner för kvalitetsarbetet. Skolorna skall enligt dessa rutiner revidera sina arbetsplaner varje år och utifrån dessa upprätta utvecklingsplaner. I utvecklingsplanerna beskrivs hur skolorna skall arbeta för att målen i arbetsplanen skall nås. För att följa upp skolornas resultat genomförs ett antal test och en enkätundersökning under året. I skolornas kvalitetsredovisningar finns dock inte några kunskapsresultat redovisade. I intervjuerna framkommer en osäkerhet hur och när kvalitetsredovisningen skall upprättas. I Fliseryds skola har inte någon kvalitetsredovisning upprättats sedan 2003. Inspektörerna framhåller att kvalitetsredovisningar skall upprättas årligen.

I den omorganisation som gjordes den 1 juli 2005 fick rektorn som tidigare varit ansvarig för Mölstadskolan även ansvaret för Fliseryds skola. I den nya organisationen arbetar rektorn i ett team tillsammans med ytterligare två rektorer där de delar det övergripande ansvaret för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och tre skolor i Fliseryd–Mölstad–Ljungnäsområdet. Rektorn uppger att hon har ett gott stöd i sitt arbete från teamet. Lärarna saknar dock rektorns stöd när det gäller pedagogiska diskussioner och hennes närvaro i det dagliga arbetet. Rektorn uppger dock att hon har möjlighet att vara förtrogen

med och ta ansvar för verksamheterna. Inspektörerna påpekar att rektorn bör på ett mer påtagligt sätt driva det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolorna.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att arbetet med en hälsofrämjande skola i Fliseryds skola och i Mölstadskolan för att få en trygg miljö är av mycket god kvalitet. Mölstadskolan skall utan dröjsmål kontakta föräldrar till elever som kränker. Eleverna bör få större möjlighet att pröva olika arbetsformer och arbetssätt samt ökat inflytande över sin utbildning. Mölstadskolan skall ge särskilt stöd och studiehandledning på modersmålet till elever i behov av det. Rektorn skall besluta om placering av elev i särskild undervisningsgrupp. Fliseryds skola skall årligen upprätta en kvalitetsredovisning.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Inom elevens val skall eleverna ha möjlighet att välja ur ett allsidigt urval av ämnen för att kunna fördjupa och bredda sina kunskaper. Enligt skolornas timplaner skall eleverna ha elevens val i årskurs 3–6. I Fliseryds skola har eleverna inte haft elevens val föregående år och under nuvarande år har de endast haft det en förmiddag. I Mölstadskolan har eleverna elevens val. Det sker ibland genom att eleverna får ”göra klart arbeten” men även att de får välja bland ett urval av ämnen. Inspektörerna framhåller att Fliseryds skola skall ge eleverna möjlighet till elevens val och förvissa sig om att de får möjlighet att välja ur ett allsidigt urval av ämnen under sin grundskoletid. Enligt barn- och utbildningsnämndens delegationsordning beslutar rektorn om elevens val. Någon återrapportering till nämnden sker dock inte.

Skolan skall enligt kursplanerna ge eleverna möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap samt i teknik i årskurs 5. I Mölstadskolan har eleverna inte undervisning i dessa ämnen så att de kan nå målen. Skolan skall tillse att eleverna får undervisning i hem- och konsumentkunskap och teknik.

Mölstadskolan erbjuder inte elever med annat modersmål än svenska någon undervisning i sitt modersmål och detta måste åtgärdas.

Rektorn är fritidspedagog och genomgår för närvarande den statliga rektorsutbildningen. Det finns ett fåtal lärare som undervisar i ämnen som de inte har utbildning för. Personalen uppger att specialpedagogiska kunskaper saknas kring vissa frågor när det gäller elever i behov av särskilt stöd (se Bedömning av verksamheten). Lärarna uppger att kompetensutvecklingen oftast blir dagar när de diskuterar planering av undervisningen. Planering för kompetensutveckling finns endast på individnivå, vilket gör att det inte tas någon hänsyn till arbetslagets eller skolornas behov av kompetenser (se vidare i kommunrapporten).

Eleverna uppger att de inte har fått någon datorundervisning i sådan utsträckning att alla klarar att använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande. Inspektörerna framhåller att alla elever bör få datorundervisning.

I Mölstadskolan är slöjdsalen belägen ca 1 km från skolan. Eleverna får från årskurs 4 gå dit utan vuxnas sällskap. Föräldrarna uppger att de är oroliga för att eleverna inte klarar att gå den trafikerade vägen utan vuxnas närvaro och att de förlorar delar av sina lektioner eftersom de går på lektionstid. Inspektörerna påpekar att skolan har ansvar för elevernas hela skoldag.

Lokalerna i skolorna är ändamålsenliga. Biblioteket i Mölstadskolan är dock placerat i kapprummet till matsalen vilket inte ger goda förutsättningar för den verksamheten.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att eleverna i Mölstadskolan måste få undervisning i hem- och konsumentkunskap och teknik. I Fliseryds skola skall eleverna ha elevens val. Eleverna skall erbjudas modersmålsundervisning i Mölstadskolan. Skolorna bör ge eleverna datorundervisning.

Datum	Ort
2006-09-25	Linköping

Ewa Pettersson
Robert Holmblad